

השר החוץ המיועד. אולם מאותו הרגע שוב לא הרגישה גולדה את עצמה בטוחה בתפקידה. לפתע צצו מכל עבר שמעות כי משה דיין רואה את עצמו כשר החוץ המיועד, וכי ייכנס לתפקיד זה בקרוב. לא היו אלה שמעות מקריות. אמנם, ציניקאים האמינו כי הפעם הופצו שמעות אלה על-ידי בן-גוריון עצמו, מתוך חשבון שונה לגמרי. לשם כך התעורר אצל ביגיי צורך להוציא את דיין מעמדת-המפתח הז'מבוצרת שלו. ביגיי השתמש ברמזים על מינויו של דיין לשר-החוץ כסיתיון, כדי לבצע את הדבר בצורה חלקה.

אם אמנם היה זה חשבוננו של ביגיי, הרי הצליח. דיין התפטר מתפקיד הרמטכ"ל, מסר את התפקיד לדין איש החוץ ממנו מאז. דיין עצמו יצא לחופשת-לימודים.

אולם גירסה זו לא מיסה את גולדה. אחרי שהודיעה על מינויו הקרוב של דיין לשר החוץ סורסמו בעתונות העולם, דרשה במפ" גיע הכחשה רשמית. ביגיי סירב להיענות לכך. רק אחרי שגולדה הביאה את תלונותיה בפני ישיבה סוערת מאד של מרכז מפא"י, הכחיש מוכיר-המפלגה גיורא יוסטל שמפא"י דנה על החלפתה במשה דיין. ביגיי עצמו התעטף בשתיקה.

שופטי הרצפות. זה היה המצב כאשר נחת המטוס בבון, והשחיר מחדש את פני ישראל ברחבי העולם. שגריריה של גולדה פעלו שוב במרץ כדי להציל את ישראל מתוצאות חוסר-האחריות (שהיתה מלחה ה' פעם באי-כוש ביצועי מובהק) של שמעון פרס. אולם גם הם לא יכלו למנוע ש' בממשלות כל העולם נוצר הרושם כי ה' מדינה היהודית היא חלק מרשת הברחה בינלאומית של נשק — אם לא גרוע מזה.

כאשר תחזור גולדה מאפריקה, יתחדש בלי ספק המאבק ביתר מרץ. למראית-עין זהו מאבק אישי בין גולדה ופרס, בין שני דורות במפא"י. מאחורי מאבק זה עומדת המלחמה הסמויה והמתמרת של קבוצת החצר של ביגיי לחשתלט על מנגנון המדינה, ולחטל את עסקי מפא"י החתיקים. מסוגם של פנחס לבון, משה שרת וקוי אשכול, העומדים להם למכשול.

אך מאחורי כל אלה, קיימת בעייה עמוקה עוד הרבה יותר. השאלה, מה כסוף למה, המדיניות לבטחון, או להיפך.

מאז השתלט דויד בן-גוריון על עניני הבטחון של הישוב, אחרי מותו של אליהו גולומב, הפך את המושג "בטחון" לאליל העומד מעל לכל. יחד עם הבטחון, שהיה אחוזו הפרסית, עלה גם ביגיי עצמו ל' גולדה.

בכל ארצות העולם, מלבד משטרים פא-שיסטיים-למחצה, אין בעיות הבטחון אלא ענף-משנה של המערכה המדינית. תפקיד ה' צבא הוא לשרת את המגמות המדיניות של האומה, ולתת תוקף למדיניות-החוץ. אולם בישראל נוצר מאז קום המדינה מצב הפוך לגמרי. שרות-החוץ אינו אלא עוורת-בית, השוטפת את הרצפות ומריקה את פתח האשפה בבנין הבטחון, בו שולטים נערי-הווהר של ביגיי.

יתכן שהמצב היה שונה אילו היתה ל' משרד-החוץ תפיסה מדינית מגובשת ופעילה, כמו זו של נחום גולדמן. אולם גולדה מאיר, אף שהיא בלי ספק שרת-חוץ טובה יותר ממשה שרת חסר-האישיות, לא הגיעה לכלל תפיסה פעילה ומגובשת כזאת. כאשר משי-

לא תתכן מדיניות-חוץ יעילה כל שהיא. ללא יחסים מינימליים עם ברית-המועצות. היא לא רצתה להיות ניטראליסטית, כמו ד"ר נחום גולדמן, אולם היא רצתה ביחסים רשמיים תקינים עם ארץ הסובייטים, כדי שתוכל לתמרן במיתומה ולשכנע את ה' אמריקאים שישראל אינה בכיסם. רק כך אפשר היה, לדעת גולדה, למנוע בעד ארצות הברית וברית המועצות לעשות יד אחת לקר' צורך גבולות ישראל לרכישת לב הערבים.

גולדה השקיעה עבודה רבה בפיוס הרוסיים, כינסה אסינו את עורכי העתונים לישיבה סודית כדי לבקשם שלא להתקיף אישית את השגריר הסובייטי. דחקא כשהיה נדמה לה שהכשרה את הקרקע למפנה, שיהיה גם נצחון אישי שלה, הפכה יד אחרת את הקערה על סיה' היתה זאת ידו של שמעון פרס.

שתי פעולות גרמו להרעה מרעת:

● התעמולה האנטי-סובייטית הקיצונית שגולדה בארץ עם שובה של המשלוח ה' ישראלית מן הפטיבל במוסקבה, בתוספת סיפורי-בלשים של צעירים שואטי-פירסומת.

● הפרשה המסתורית שהיתה קשורה במעגרו של הנציג הישראלי אליהו חזן באודיסה (העולם הזה 1043).

גולדה האמינה כי לשני המקרים אחראי שמעון פרס ופמלתו. וכאילו כדי לשבור את גב הגמל, קם שמעון פרס עצמו ודחקא באותו שבוע, טאט נאטט שחצני בכסר-סבא, שוכה לטרסומת רבה. בנאום זה התקיף פרס את ברית-המועצות וקבע הנחיות-יסוד למדיניות החוץ הישראלית. כאילו היה הוא שרה-החוץ בכבודו ובעצמו.

הפעם פעקה סבלנותה של גולדה. היא סנתה לביגיי, הגישה לו את התסטרותה. ב' משך כמה ימים היה נדמה שאין לישראל שר-חוץ. אך ביגיי פנה אל חוש הפטריוטיזם שלה, הבטיח לה גיבוי נגד פרס. גולדה, עם קינת מפלגתית מובהקת, לא רצתה לגרום ביוון מפא"י. היא נשארה בתפקידה.

● הודיע מדור תצפית של העולם הזה (1046), בחודש אוקטובר: "גולדה מאיר תצא למערכת תגיפה לריכוז הפעולה חסדנית בידי משרדה. בראש וראשונה תדרוש כי מנהל משרד-הבטחון, שמעון פרס, יחזל מ' התערבותו בענינים מדיניים."

את הרושם שגם לביגיי לא היה מושג ברור מה עשו ילדי-טיפוחיו בפרשה מסתורית זו. כשנסתיים הדיון בממשלה, נשארו רוב השרים בדעתם כי היתה זאת עיסקה בלתי כשרה, שהאיש האחראי לה היה שמעון פרס, וכי המטרה האמיתית היתה להשיג כסף ל' מימון פעולות חשוכות שונות של ביגיי, פרס ושות', שאינן נכללות בתקציב מדינה.

יתכן שבזאת היתה מסתימת הפרשה, לולא הגיעו אותה שעה קריאות בהולות מבעלת הבית: שרת-החוץ, הנמצאת בסיוור ביבשת השחררה, שלחה קריאות ס.א.ס. נרגזות. כי מכל העולם הודיעו צירי ישראל שפרשת המטוס עוררה תגובות שליליות ביותר. ממ' שנות דרום אמריקאיות שונות רצו לדעת למי נועד הנשק, כי כל אחת מהן חששה שהוא נועד למחתרת או לממשלה עוינת לה אישית. חוסר-התשובה של שרת-החוץ ה' ישראלי רק הגביר את החשדות.

השרים הסתמכו על פניות נרגזות אלה של השרה המפא"ית. תחת הלחץ המרוכז נאלץ ביגיי פורסם שלהגא לא יעטק משרד הבטחון בעסקות נשק בינלאומיות מבלי ל' קבל תחילה אישור מצד הממשלה כולה, ו' מבלי להאמין עם משרד-החוץ.

היה זה נצחון זמני לגולדה הנעדרת. אולם הוא היה רק סיבוב קטן במאבק הנמשך מזה שנתים.

מיבצע "מאחורי הגב". עד לאן הגיע מאבק זה, נטתבר לקהל הישראלי המופתע רק השבוע, כאשר פיוסם מעורב ידעה מוצ' נעת, בעלת תוכן מפוצץ מאד: גולדה מאיר התפטרה לפני כמה חודשים מתפקידה. רק הודות להפערותיו של ביגיי הסכימה להישאר לפי שעה בתפקידה. סיבת רוגזה או, כמו היום: חוסר-האחריות של שמעון פרס, ה' עושה בעניני-חוץ ככתוך שלו.

המאבק הסמוי החל עוד למחרת מינויה של גולדה לשרת-החוץ. מינוי זה בא אחרי שכונפת-החצר של ביגיי הצליחה לסלק בצורה מבישה את משה שרת ממשרד-החוץ. מבחינה מסוימת, היתה זאת התקומת אישית באיש שחשב עצמו לירש ביגיי.

אולם מאחורי הנקמה האישית עמד חש' בון מרחיק-לכת יותר. היתה זאת תוכניתם של נערי ביגיי להשתלט על כל עניני-החוץ של המדינה, כחלק מן המאבק הגדול על ירושת השלטון, לקראת היום בו יירד ביגיי מן הבמה הפוליטית. מכיוון שלא יכלו למנות

שרת-החוץ
בדרך החוצה?

רדי הממשלה, היא פועלת מיום ליום, ללא תוכנית לטח-ארון.

במאבק בינה לבין שמעון פרס, תהיה ידה כסופה של דבר על התחנות. כי השופט היחיד יהיה דויד בן-גוריון.

מפלגות

יקיר יקיר

כשאלוהים רוצה, יורה גם מטאטא. כשי המדובר במועצה הדתית, ועוד בעיר העברית הראשונה, כמעט ואין לאלוהים ברירה. הוא מוכרח לרצות.

כך קרה החדש כי למועצה הדתית של תל-אביב, שברך כלל אין לה 50 ל"ו לתיקון הווי במקוה. נמצאו 10 אלפים ל"ו לצורך דתי יותר: לקנות כסא לעסקן דתי.

מישחק הכפאות. בעל הכסא המקורי הוא הרב ד"ר שמואל גרינברג, איש המזרחי, המכהן מזה 18 שנה כיושב-ראש המועצה. אולם לאחרונה חלה גרינברג, ולא היה מסר גל למלא את תפקידו כיאות. היה צורך בממלא-מקום.

ממלא-המקום הטבעי היה סגנו של גריני ברג, ד"ר יקיר יקיר בכר, עסקן ספרדי דתי בלתי-מפלגתי. בכר החל מופיע באסיסות הפועל המזרחי. אולם הדבר לא הועיל לו. המפלגה לא רצתה באיש כה בלתי-תלוי במקום זה. תחת זאת מצאה מועמד מתאים לה יותר לתפקיד הרם, בעל המשכורת הטובה: מוזכר סניף המפלגה הדתית הלאו' מית בתל-אביב, פנחס שיינמן.

מדוע דחקא שיינמן? גם לכך היה הסבר הגיוני. שיינמן רצה להיות חבר מועצת העירייה, במקומו של משה דב מגיד, מנהיג החברה קדישא. כסא זה הובטח לשיינמן בתום שנתיים אחרי הבחירות. אולם משהגיע המועד המובטח, לא התחשק למגיד לרדת. הוא חיפש כסא אחר כדי לפצות את שיינמן.

המבט המפלגתי נועץ בכסאו של גרינברג. אולם איך אפשר היה לסלק מן המועמדות את יקיר בכר, שהכסא הגיע לו? שאל ה' שבע מנתם כהן, איש שכונת התקווה ונציג מפא"י, בישיבת עיריית תל-אביב: מה האמת במועצה כי הובטחו לבכר 10 אלפים ל"ו מקופת המועצה הדתית, למען יחתר על הכסא לטובת שיינמן?

ראש-העירייה הבטיח לחקור. אולם החקירה היתה מיותרת. מכיוון שלבנון יושב מצדו על כסאו הרם — כסא-ראש-העירייה — רק בזכות קולותיהם של מגיד וחבריו, לא הית מסוגל ממילא לשמט את הכסא מתחת לגופו של שיינמן, מבלי שיפול הוא עצמו מכסאו.

גולדה כחברת קודמה, שפרינצק וביגיי שרות-חוץ אחדאי...

מדינאים-מתנדרים פרס ודיין... או שוטפת הרצפות בבנין הבטחון?